

Osallisuuden osaamiskeskusten tehtävät vuosien 2020–2023 aikana

1. Osaamiskeskusrakenne

Opetus- ja kulttuuriministeriö hyväksyi 5.3.2020 nuorisolain (1285/2016) 19 §:n nojalla nuorisoalan osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden vuosien 2020–2023 väliseksi ajaksi. Valtionapukelpoisuus myönnettiin kuudelle hakijalle.

Osaamiskeskus vastaa osaamisalansa kehittamisestä ja edistämisestä valtakunnallisesti. Se myös tuottaa, kokoaa ja jakaa tietoa osaamisalansa kohderyhmästä, toimintaympäristön tilanteesta ja tarpeista, sekä nuorisopolitiikkaan liittyvistä asioista, niin nuorisoalan toimijoille ja yhteisöille kuin opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Osaamiskeskukset muodostavat rakenteen, jonka avulla opetus- ja kulttuuriministeriö johtaa, yhteen sovittaa, kehittää ja luo yleisiä edellytyksiä nuorisotyölle ja -politiikalle valtionhallinnossa. Osaamiskeskusrakenteen lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisotyön ohjausjärjestelmään kuuluvat aluehallintovirastojen nuorisotoimet sekä lakisääteiset valtion nuorisoneuvosto ja arviointi- ja avustustoimikunta.

2. Osaamiskeskustoiminnan painopisteet vuosille 2020–2023 ja yleiset edellytykset

Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2020–2023, joka hyväksyttiin 19.12.2019, sisältää seuraavat painopisteet osaamiskeskustoiminnalle:

1. Nuorisotyö kunnassa
2. Nuorisoalalla toimivien järjestöjen tilannekuva ja vaikuttavuus
3. Osallisuus ja vaikuttaminen
4. Kohdennettu nuorisotyö
5. Digitaalinen nuorisotyö
6. Nuorisotyö kouluissa ja oppilaitoksissa

Osaamiskeskukset on valittu painopistekohtaisesti.

Jokaisen painopisteen sisällä tulee läpäisevästi ottaa huomioon sukupuolten tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja kaksikielisyys. Osaamiskeskusten suomenruotsalaista nuorisotyötä koordinoidaan Nuorisotyö kouluissa ja oppilaitoksissa -painopisteen osaamiskeskuksessa.

Osaamiskeskukset toimivat opetus- ja kulttuuriministeriön tavoiteohjauksessa.

Osaamiskeskukset toimivat vuorovaikutuksessa aluehallintovirastojen nuorisotoimien kanssa.

Osaamiskeskuksella on riittävä valmius ja osaaminen osallistuakseen oman painopisteensä alan eurooppalaisen ja kansainvälisen yhteistyön kehittämiseen yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

3. Osallisuuden osaamiskeskuksen tehtävät vuosille 2020–2023

Tavoite 1	Edistää nuorten yhteiskunnallista osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia valtakunnallisesti, erityisesti ottaen huomioon muita heikommassa asemassa olevat nuoret.
Tulosodotus	Julkishallinnon työntekijät (viranomaiset ministeriössä ja muussa valtion hallinnossa, kunnissa sekä maakunnissa) ymmärtävät nuorten osallisuuden hyödyt. Toimenpiteiden tuloksena heidän osaamisensa nuorten osallisuuden käytännön toteuttamisesta, merkityksestä ja nuorten kohtaamisesta kasvavat. Toimintoihin osallistuvien nuorten osallisuuden tunne ja halu vaikuttaa kasvavat. Toimintoihin osallistuu vuodessa noin 500 aikuista ja 500 nuorta.
Keskeisimmät toimenpiteet	<ol style="list-style-type: none"> 1) Koulutetaan ja tuetaan viranomaisia nuorten osallisuuden ja kohtaamisen kehittämiseksi. 2) Kehitetään nuorten kuulemisen tapoja toteuttamalla pilottiluonteisia kuulemisprosesseja. 3) Tuotetaan materiaalia, menetelmiä ja tukiaineistoa nuorten osallisuuden ja kohtaamisen kehittämiseksi. 4) Annetaan nuorille keinoja ja tapoja vaikuttaa sekä lisätä heidän osallisuuttaan tuottamalla kiinnostavista yhteiskunnallisista teemoista nuorten ideoita ja ratkaisuja, Ideat toimitetaan näistä päättäjille (1000 ratkaisua). Tässä hyödynnetään nuorista koottua kouluttajaverkostoa.
Alustava aikataulu	Viranomaisprosesseja sekä koulutuksia järjestetään kiinnostuksen ja tilausten pohjalta. Toiminnan painopiste siirtyy kuulemistapojen kehittamisestä ja toteuttamisesta enemmän viranomaisten kouluttamiseen tukemiseen ja nuorten kohtaamiseen. 2020-2023
Mittarit	Toteutetut toimenpiteet ja niistä saatu palaute. Palautteessa kysytään seuraavia asioita ja niissä tapahtuneita muutoksia: osaaminen, innostus, hyödyllisyys ja aikomus toimintaan. Lisäksi tehdään n. ½ vuotta toteutuksen jälkeen toteutetaan haastattelu osalle osanottajia, jossa kysytään, mitä konkreettista on tapahtunut, millaisia muutoksia on tapahtunut, koulutuksen hyödyllisyys ja kehittämisen esteet.
Tavoite 2	Tehdä tunnetuksi digitaalisia välineitä nuorten vaikuttamisen väylinä sekä vahvistaa nuorten osallistumista ja vaikuttamista digitaalisissa ympäristöissä.

Tulosodotus	<p>Kehitetään digitaalisen kuulemisen prosesseja, kokeillaan ja toteutetaan nuorten digitaalista kuulemistä kahdesta eri näkökulmasta: nuorten ja viranomaisten tarpeet.</p> <p>Digiraatimenetelmä on vuoden 2022 loppuun mennessä valmis laajempaan käyttöön julkishallinnossa: käytänteet ovat vakiintuneet, osallistuneet nuoret ovat kokeneet, että heitä on kuultu, hallinnon käyttäjät kokevat digiraadin olevan toimiva tapa kuulla nuoria.</p> <p>Digitaalisia vaikuttamisen alustoja ja menetelmiä käytetään nuorten osallisuuden ja vaikuttamisen välineinä (kunnissa). Niitä kohtaan on kiinnostusta ja riittävästi osaamista sekä niiden käyttöön ollaan sitoutuneita. Viranhaltijalla/osallisuustoimijalla on käytössään tarkoituksenmukainen digitaalinen väline tai menetelmä kuulla ja osallistaa nuoria. Hän osaa soveltaa välinettä omiin käyttötarkoituksiinsa ja tietää mistä saa lisätietoa ja opastusta. Nuorten matalan kynnyksen digitaaliset osallistumisen mahdollisuudet lisääntyvät.</p> <p>Vuodessa kohdataan viranhaltijoita 200.</p> <p>Toteutetaan vuodessa 20 digiraatia.</p>
Keskeisimmät toimenpiteet	<ol style="list-style-type: none"> 1) Järjestetään neuvontaa, käyttöönoton ja käytön tukea, koulutus- ja sparraustilaisuuksia kunnille, hyvinvointialueille ja valtion viranomaisille. 2) Järjestetään nuorten ideoimista ja sekä viranomaisten tarpeista digiraateja. 3) Osallistutaan OM:n digiraadin kumppaniryhmässä raadin kehittämiseen ja kokeiluihin.
Mittarit	<p>Digiraatia käyttäneiden nuorten kokemukset palvelusta. Viranomaisten kokemukset. Palautteessa kysytään seuraavia asioita ja niissä tapahtuneita muutoksia: osaaminen, innostus, hyödyllisyys ja aikomus toimintaan. Lisäksi tehdään n. ½ vuotta toteutuksen jälkeen haastattelu osalle osanottajia, jossa kysytään mitä konkreettista on tapahtunut, millaisia muutoksia on tapahtunut, toimenpiteiden hyödyllisyys ja kehittämisen esteet.</p>
Alustava aikataulu	<p>Alkuvaiheessa keskitytään digiraadin kokeilemiseen ja kuntien sekä hyvinvointialueiden digitaalisen kuulemisen kokeiluihin ja niistä saatujen kokemusten hyödyntämiseen. Myöhemmin keskitytään verkoston laajentamiseen ja viranomaisten itse toteuttamien digitaalisten kuulemisten tukemiseen.</p> <p>2020-2023</p>
Tavoite 3	<p>Kehittää viranhaltijoiden nuorten osallisuuteen liittyviä valmiuksia välineenä nuoretjaosallisuus.fi-palvelu</p>
Tulosodotus	<p>Julkishallinnon toimijat tunnistavat nuorten osallisuuden laatutekijöitä ja heillä on tarjolla käytännöllisiä toimintamalleja vaikuttavaan osallisuustyöhön. Lisäksi julkishallinnon edustajilla on valmiudet luoda rakenteita edistää nuorten vaikuttamismahdollisuuksia huomioiden haavoittuvaisessa asemassa olevat nuoret.</p> <p>Nuoretjaosallisuus.fi-palvelu on helppokäyttöinen onnistuneiden toimintamallien verkkopalvelu, joka helpottaa julkishallinnon osallisuustyötä. Palvelu ja sen sisältämät koulutuskokonaisuudet koetaan kohderyhmässä hyödyllisiksi ja niitä käytetään.</p> <p>Kaikki osaamiskeskukset tunnistavat nuorten osallisuuden merkityksen ja edistävät sitä toiminnassaan (Teehetket).</p>

	<p>Julkishallinnon toimijat kokevat Nuoretjaosallisuus.fi -palvelun sisällöt laadukkaiksi ja omaa osallisuustyötään tukevaksi. Kolmantena toimintavuotena palvelun tunnettavuutta kehitetään, jolloin palvelussa käytetty aika 1,5 –kertaistuu edelliseen toimintavuoteen nähden.</p> <p>Teehetki-webinaareja järjestetään vuosittain 8-10 tilaisuutta.</p>
Keskeisimmät toimenpiteet	<ol style="list-style-type: none"> 1) Nuoretjaosallisuus.fi -sivustolle kootaan osaamiskeskuksen toiminnan tuottama keskeinen sisältö ja palvelut. Sivustoa tehdään tunnetuksi yhdessä muiden konsortion jäsenten kanssa. 2) Nuoretjaosallisuus.fi -sivuston palvelujen ja sisältöjen jatkuvuus osaamiskauden jälkeen varmistetaan etsimällä sille pysyvä ylläpitäjä 3) Koordinoidaan kaikkien osaamiskeskusten osallisuuteen liittyvää Teehetki-webinaarisarjaa.
Mittarit	Osallistujamäärät, verkkokoulutusten ja webinaarien osanottajapalautteet, nettisivujen kävijätilastot
Alustava aikataulu	<p>Osaamiskeskuksen konsortion tahot täydentävät Nuoretjaosallisuus.fi -sivustoa sitä mukaa, kuin palveluja valmistuu. Kehittämistyön sisällöstä ja tarpeesta hankekauden jälkeisen ylläpitäjätahon kanssa 2022, toimenpiteet sisällön muotoilemiseksi 2023, siirto 2024</p> <p>Teehetki-sarjaa jatketaan yhteiskehittämällä sisältöä osaamiskeskusten kanssa. Teehetkien alustusten sisältö taltioituu nuoretjaosallisuus.fi-sivustolle.</p>

4. Rahoitus

Osaamiskeskustoiminta rahoitetaan valtion talousarvion momentilta 29.91.50 (rahapelitoiminnan voittovarot nuorisotyön edistämiseen).

Osaamiskeskus hakee valtionavustusta kullekin toimintavuodelleen opetus- ja kulttuuriministeriön ohjeiden mukaisesti. Valtionavustus myönnetään opetus- ja kulttuuriministeriön ja osaamiskeskuksen yhdessä sopimiin tehtäviin. Arviointi- ja avustustoimikunta tekee asiassa esityksensä.

Myönnetyn avustuksen käyttöaika on 12 kuukautta. Avustuksen määrää harkittaessa ottaa opetus- ja kulttuuriministeriö nuorisolain 19 §:n mukaisesti huomioon osaamiskeskuksen tehtävät ja toiminnan laadun sekä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden, ja arvioi edellä mainittuja seikkoja valtioneuvoston nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevan asetuksen (211/2017) 8 §:n mukaisesti.

5. Raportointi

Opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa myöntämiensä valtionavustusten käytön tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä avustusten vaikutuksia. Tätä tarkoitusta varten ministeriö voi tehdä avustuksen saajalle kyselyjä myöntämästään avustuksesta.

Osaamiskeskuksen tulee viipymättä ilmoittaa opetus- ja kulttuuriministeriölle suunniteltuun toimintaansa vaikuttavista olennaisista muutoksista. Tarvittaessa näissä tilanteissa käydään opetus- ja kulttuuriministeriön ja osaamiskeskuksen väliset tarkentavat keskustelut.

Osaamiskeskus tekee avustuksen käytöstä selvityksen viimeistään valtionavustuspäätöksessä mainittuna päivänä. Selvitykseen sisältyy sekä tuloksellisuusraportointi että kustannuspaikkakohtainen talousraportointi.

Osaamiskeskus varautuu toimittamaan vuoden 2022 toimintaa koskevan avustushakemuksensa yhteydessä selostuksen koko siihenastisesta osaamiskeskustoiminnastaan. Selostuksen tulee sisältää yhteenveto aikaansaaduista tuloksista. Selostuksen pohjalta opetus- ja kulttuuriministeriö ja osaamiskeskus sopivat tavoiteohjausasiakirjaa koskevasta puolivälitarkastelusta.

6. Tavoiteohjausasiakirjan voimaantulo ja tarkistaminen

Tavoiteohjausasiakirja tulee voimaan opetus- ja kulttuuriministeriön myöntäessä avustuksen nuorisotalan osaamiskeskuksen vuoden 2020 osaamiskeskustoimintaa. Tavoiteohjausasiakirjaa voidaan sen voimassaoloaikana tarkistaa opetus- ja kulttuuriministeriön ja nuorisotalan osaamiskeskuksen yhteisellä päätöksellä.

Allekirjoitukset

Henni Axelin
Johtaja
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Saara Hyrkkö
Puheenjohtaja
Nuorten Akatemia ry

Heikki Vuojakoski
Toimitusjohtaja
Nuorten Akatemia ry